

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ
สถานีวิทยุกระจายเสียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้นำแนวความคิด ทฤษฎี
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาใช้เป็นกรอบในการวิจัย สำหรับแนวคิดทฤษฎี
ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องนี้มีดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสถาบันองค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชน
2. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน
3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการประเมินบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน

เนื่องจากสถานีวิทยุกระจายเสียงจุฬาฯ เป็นองค์กรสื่อสารมวลชนแขนง
หนึ่งซึ่งสังกัดอยู่กับมหาวิทยาลัย การนำทั้ง 3 แนวทางนี้มาช่วยในการศึกษาวิจัย จะ
ทำให้เข้าใจถึงการแสดงออกซึ่งบทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงจุฬาฯ ได้
อย่างชัดเจน

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสถาบันขององค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชน

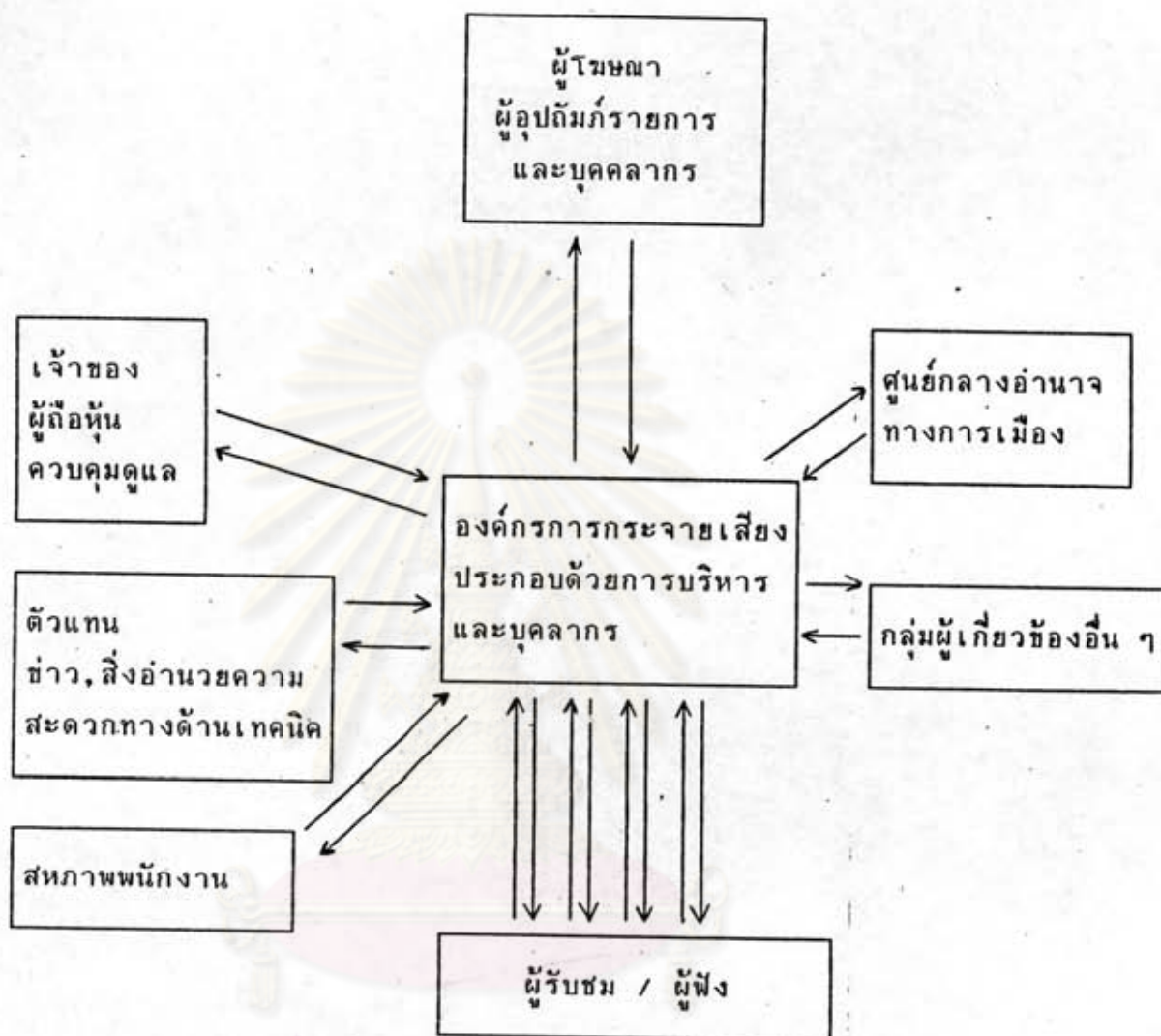
ทฤษฎีการจัดองค์กร (Organization theory) เป็นแนวคิดหนึ่ง
ในการพิจารณาว่า องค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งที่ต้องมีความสัมพันธ์กับส่วน
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยการรักษาดุลยภาพระหว่างความ
ต้องการของส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลตอบแทนที่องค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชนจะได้รับ ดังนั้น
บทบาทหน้าที่ขององค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชน ก็จะต้องเป็นไปภายในกรอบของความสัมพันธ์
ดังกล่าว โดยพิจารณาจากปัจจัยภายในและภายนอกองค์กรที่เกี่ยวข้อง

Barnard (1938) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า องค์กรจะดำรงอยู่ได้นั้นต้อง
อาศัยแรงสนับสนุนจากกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า เจ้าของ ตัวแทน

ฯลฯ) โดยกลุ่มต่าง ๆ ที่ผูกพันกับองค์กรนั้น มักจะให้การสนับสนุนองค์กร และในขณะเดียวกันก็แสดงความต้องการของตนเองออกมาด้วย เป็นการแสดงให้เห็นดุลยภาพของความต้องการและผลตอบแทนที่ได้รับ องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลยภาพระหว่างความต้องการของเจ้าของ ศูนย์อำนาจทางการเมือง และหลักการทางวิชาชีพสื่อสารมวลชนของพนักงาน กับผลตอบแทนที่องค์กรนั้น ๆ ได้รับรวมไปถึงการผลิตรายการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสาร อันจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

Selznick (1957) นักสังคมวิทยาได้เน้นให้เห็นว่าในทุกองค์กรมีกระบวนการ "การจัดสถาบัน" (Institutionalization) เพื่อให้องค์กรนั้นดำรงอยู่ เพื่อทำประโยชน์ให้แก่สังคมโดยรวม ดังนั้นองค์กรจะอยู่โดดเดี่ยวไม่ได้ จำเป็นต้องผูกพันกับกลุ่มคน และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ด้วย กระบวนการจัดองค์กรหรือสถาบันจึงต้องมุ่งไปที่การยอมรับเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้องค์กรนั้นดำรงอยู่ได้ องค์กรหรือสถาบันบางแห่งจัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตสินค้าและแสวงหาผลกำไรให้ได้มากที่สุด แต่องค์กรหรือสถาบันบางแห่งก็ได้จัดตั้งขึ้นมาเพื่อแสวงหาผลกำไร โดยอาศัยกลยุทธ์ในการบริหารงานที่แตกต่างกันไป ซึ่งกลยุทธ์ในการบริหารงานองค์กรนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าได้รับการยอมรับและสามารถเข้ากันได้กับปัจจัยต่าง ๆ ภายในองค์กรการจัดองค์กรหรือสถาบันสามารถสร้างความมั่นคงและความภักดีต่อองค์กรหรือสถาบันได้ แต่เมื่อใดที่มีความต้องการเปลี่ยนแปลงก็ไม่สามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วเช่นกัน กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงขององค์กรจะต้องเกิดขึ้นจากความต้องการการเปลี่ยนแปลงของทุกคนร่วมกัน มิฉะนั้นอาจเกิดความขัดแย้งและล้มเหลวได้ ดังนั้นกลยุทธ์การบริหารงานขององค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชนจะต้องทำให้เกิดดุลยภาพระหว่างองค์กรและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

แบบจำลองแสดงองค์กรการกระจายเสียงและส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ระบบของ
ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการและผลตอบแทนที่ได้รับเพื่อหาดุลยภาพ
(A Broadcasting Organization and Some Participants. A system
of demand-rewards relationship seeking equilibrium)

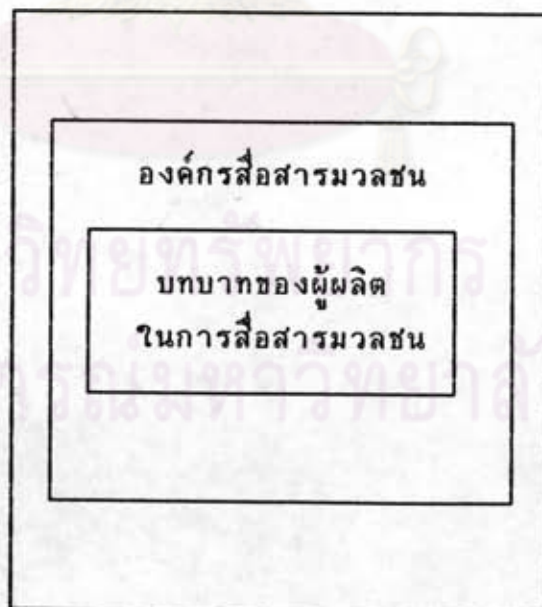
ที่มา : David Morley, The Know World of Broadcast News 1990.
P.218-219

สังคมยุคสารสนเทศในปัจจุบัน สื่อสารมวลชนได้เข้ามามีส่วนสำคัญในสถานะที่เป็นสะพานเชื่อมข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง และการแสดงออกของสังคมระหว่างผู้ปฏิบัติงานในองค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชนกับประชาชนทั่วไปในสถานะของผู้รับสาร McQuail (1987) ได้กล่าวถึงสถาบันสื่อมวลชนว่า สถาบันสื่อมวลชนได้มีการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการผลิต (production) การผลิตซ้ำ (reproduction) และการเผยแพร่ (distribution) ข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนทั่วไปในสถานะผู้รับสาร ทำให้ลักษณะการปฏิบัติงานขององค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชนจึงต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งจะกลายมาเป็นแรงกดดันต่อภาระหน้าที่ โดยมีจริยธรรมให้ผู้ที่ทำการสื่อสารมวลชนต้องรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนดำรงอาศัยอยู่ด้วย เราจึงมักพบเห็นอยู่เสมอว่า สื่อมวลชนแต่ละประเภท ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ฯลฯ จึงมักมีมิติของตัวเองทั้งในแง่ของระบบการจัดการ เวลา และสถานที่พร้อม ๆ กัน ซึ่งถูกจำกัดโดยการยอมรับของประชาชน

ดังนั้นความสัมพันธ์ในวัฒนธรรมการผลิตสื่อมวลชนนั้นสามารถแสดงได้ด้วยแบบจำลองดังต่อไปนี้

สังคม

แผนภูมิ : ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันสื่อมวลชน องค์กรผู้ผลิต และบทบาทหน้าที่ของผู้ทำการสื่อสารมวลชน

จากแผนภูมิได้แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่อยู่ในฐานะผู้ทำการสื่อสารมวลชนย่อมจะต้องปฏิบัติงานอยู่ภายใต้กรอบนโยบายขององค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชนที่ตนสังกัด ในขณะที่เดียวกันองค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชนก็ถูกควบคุมให้ปฏิบัติงานหรือผลิตผลงานของตนออกมาอยู่ในกรอบของสถาบันสื่อมวลชนที่มีสมาชิกทั้งหมดในสังคมทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมอีกต่อหนึ่ง

การศึกษาวิจัยถึงบทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยุจุฬาฯ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจในสถาบันและองค์กรสื่อมวลชนในฐานะที่สถานีวิทยุจุฬาฯ นับเป็นองค์กรสื่อมวลชนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคมซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานีฯ

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน

Harold D. Lasswell ได้กล่าวถึงหน้าที่ทางสังคมของสื่อสารมวลชนได้ 3 ประการดังนี้¹

1. หน้าที่ในการพิทักษ์ไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมทางสังคม (Surveillance of the environment) ซึ่งหมายถึงหน้าที่ในด้านการสังเกตและติดตามเอาใจใส่เหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสังคม เท่ากับว่าทำหน้าที่เก็บรวบรวมและกระจายข่าวสารต่าง ๆ ที่ควรแก่การสนใจไปสู่สมาชิกในสังคม เพื่อให้ตระหนักถึงภัยอันตรายและมองเห็นโอกาสหรือลู่ทางต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม
2. หน้าที่ในการหาความสัมพันธ์ในส่วนต่าง ๆ ของสังคม (Correlation of the parts of society) ซึ่งหมายถึงการทำหน้าที่ชี้แจงให้เข้าใจว่ามรสุมใดในสังคมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเหตุการณ์ หรือเรื่อง

1. ชวัลย์ เรือน กิติวัฒน์, เอกสารประกอบการสอนวิชาสัมมนาบทบาทสื่อสารมวลชน, หลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534

ราวที่เกิดขึ้น โดยการศึกษารายละเอียดของเหตุการณ์และเรื่องราวเหล่านั้นอย่างรอบคอบ พร้อมทั้งทำหน้าที่ในทางตีความและอธิบายขยายความเข้าใจให้แก่สมาชิกของสังคม ซึ่งเท่ากับเป็นการกระตุ้นให้มีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น

3. หน้าที่ในการถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง (Transmission of the social heritage) ซึ่งหมายถึงหน้าที่สืบทอดความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานทางสังคมจากสมาชิกของสังคมในช่วงยุคสมัยหนึ่งไปสู่สมาชิกในยุคสมัยต่อ ๆ ไป เพื่อเป็นการอบรมให้สมาชิกใหม่ของสังคมได้เรียนรู้บทบาทและสถานภาพทางสังคม

ต่อมา Charles Wright ได้เพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนเข้าไปอีกประการหนึ่งเป็นข้อที่สี่คือ

4. หน้าที่ในการให้ความบันเทิง (Entertainment) เป็นการสร้างสรรค์ความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่สมาชิกในสังคม เพื่อเป็นการพักผ่อนและลดความตึงเครียดจากสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่แต่ละคนประสบอยู่ในสังคม

Denis McQuail ได้เพิ่มบทบาทหน้าที่ประการที่ห้าของสื่อมวลชนคือการกระตุ้นเร้าหรือการผลักดัน (Mobilization) McQuail เห็นว่าการกระตุ้นเร้าเป็นสิ่งที่สื่อมวลชนจะต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลประโยชน์ของชาติ ส่งเสริมแบบแผนของพฤติกรรมและคุณค่าที่สำคัญบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาวิกฤติ ด้วยเหตุนี้ McQuail จึงเห็นว่าบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนควรมีดังนี้

1. การให้ข่าวสาร (Information)

- การให้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และสภาพการณ์ในสังคมและในโลก

2. Denis McQuail, Mass communication theory, 2nd ed. (London: Sage Publications, 1987) p.71

- แจ้งให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของอำนาจ
- ช่วยส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม การปรับตัวและความก้าวหน้า

2. การประสานสัมพันธ์ (Correlation)

- อธิบาย ตีความ และวิพากษ์วิจารณ์ เกี่ยวกับความหมายของ เหตุการณ์และข่าวสาร
- ให้การสนับสนุนผู้ที่อยู่ในอำนาจและบรรทัดฐานที่มีอยู่
- ให้การขัดเกลาทางสังคม
- ประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
- สร้างประชาคม
- จัดลำดับความสำคัญและชี้ให้เห็นถึงสถานภาพที่มีความสัมพันธ์

3. ความต่อเนื่อง (Continuity)

- แสดงออกซึ่งวัฒนธรรมหลัก และยอมรับวัฒนธรรมย่อยรวมทั้ง พัฒนาการของวัฒนธรรมใหม่
- ส่งเสริมและชำระไว้ซึ่งค่านิยมพื้นฐานร่วมกัน

4. ให้ความบันเทิง (Entertainment)

- ให้ความสนุกสนาน หลากหลาย และเป็นวิธีการผ่อนคลายอารมณ์

5. การกระตุ้นเร้า (Mobilization)

- รณรงค์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางสังคมในเรื่องของการเมือง สังคราม การพัฒนาเศรษฐกิจ การทำงาน และศาสนา

นอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น McQuail ยังระบุว่าในกรณี ที่สังคมมีการแตกแยกความคิดเห็นต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่งในสังคมออกเป็น 2 พวก แล้ว บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในกรณีดังกล่าวก็ยังอาจแบ่งได้เป็น 3 ประการ ดังนี้คือ

1. หน้าที่ในการตีความ (Interpreter)
2. หน้าที่ในการแพร่กระจายข่าวสาร (Disseminator)

3. หน้าที่ในการแสดงปฏิปักษ์ต่อประเด็นนั้น ๆ (Adversary)

3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการประเมินบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน

การวิเคราะห์ถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนว่าสื่อมวลชนได้แสดงออกมาในรูปแบบใดบ้างนั้นย่อมไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจถึงการแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนได้อย่างถ่องแท้ ในการศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนจึงจำเป็นต้องประเมินถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนอันเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่ในทางปฏิบัติจริงอย่างไร เพราะเหตุใดสื่อมวลชนจึงแสดงบทบาทหน้าที่ให้ปรากฏในลักษณะต่าง ๆ

McQuail กล่าวว่า แนวคิดในการประเมินบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนก็เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวความคิดค่านิยมทางสังคมและการเมือง ได้แก่ ค่านิยมในเรื่อง อิสรภาพ (freedom) ความเสมอภาค (equality) และภราดรภาพหรือความสงบเรียบร้อย (order) และจากแนวคิดดังกล่าวนี้ McQuail ได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ว่ามีดังนี้

1. อิสรภาพและเสรีภาพในการดำเนินงาน (freedom and independence) เป็นการวิเคราะห์ว่าแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้นปรากฏเกณฑ์หรือการควบคุมใด ๆ ที่มาจำกัดขอบเขตการปฏิบัติงานหรือการแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน หรือไม่ ซึ่งในแง่ขององค์กรสื่อมวลชนแล้ว เสรีภาพจะเป็นตัววัดระดับการควบคุมอันเกิดจากตัวเจ้าของสื่อ หรือผู้บริหารสื่อที่มีต่อตัวผู้ปฏิบัติงาน และในระดับของเนื้อหาที่ปรากฏออกมาก็จะพิจารณาว่าเนื้อหาที่ปรากฏออกมานั้นมีลักษณะของการโฆษณาชวนเชื่อ เป็นการเสนอข่าวสารเพื่อผลประโยชน์ และเป็นข่าวสารที่มุ่งเสนอเกี่ยวกับผลผลิตของสถาบันตนเป็นหลัก (more self production of news) หรือไม่ สื่อมวลชนควรที่จะกำหนดและรักษาไว้ซึ่งการดำเนินงานอย่างมราบิสรภาพ และมุ่งประโยชน์ของสังคมเป็นสำคัญ การที่เจ้าของหรือผู้บริหารสื่อที่มีการควบคุมสื่อมาก ก็จะทำให้บทบาทหน้าที่ของสื่อเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อสถาบันผู้เป็นเจ้าของสื่อ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าบทบาทหน้าที่ของสื่อที่ปรากฏนั้นเป็นไปอย่างขาดอิสรภาพและเสรีภาพในการดำเนินงาน

2. ภารดรภาพ และการประสานสามัคคีให้แก่สังคม (order and solidarity) ในองค์การสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพ สื่อมวลชนย่อมจะต้องหลีกเลี่ยงการแสดงบทบาทที่จะก่อให้เกิดผลในการทำลายความมั่นคงของสังคม การก่อให้เกิดความรุนแรง หรือความก้าวร้าวทางพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นในสังคม ในทางตรงกันข้าม สื่อมวลชนจะต้องแสดงบทบาทในการให้ความสนับสนุนแก่กลุ่มต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกันอยู่ในสังคม โดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของส่วนรวม และความมีเอกภาพของสังคม

3. ความหลากหลายและการเข้าถึง (diversity and access) ความหลากหลายของสื่อและเนื้อหาที่สื่อเสนอออกมา นับเป็นสิ่งประเสริฐถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนอย่างหนึ่ง เพราะความหลากหลายดังกล่าวนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้รับสารในการที่จะเลือกรับสารต่าง ๆ ตามต้องการได้ และความหลากหลายนี้จะเป็นมาตรวัดอย่างหนึ่งถึงอิสรภาพของสื่อมวลชน การที่ในสังคมสามารถมีสื่อได้หลากหลายชนิด หรือสื่อแต่ละชนิดสามารถเสนอแนวความคิด ที่สอดคล้องต่อเนื้อหาประเด็นใดประเด็นหนึ่งได้หลากหลายมุมมองก็ย่อมเป็นการชี้ให้เห็นถึงอิสรภาพและเสรีภาพในการแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้น ๆ

4. ความถูกต้องเป็นจริงและคุณภาพของข่าวสาร (objectivity and information quality) ในเรื่องของความถูกต้องเป็นจริงและคุณภาพของข่าวสารนี้ ก็มีความเกี่ยวข้องกับอิสรภาพและเสรีภาพของสื่อมวลชนเช่นกัน ในองค์การที่ขาดอิสรภาพและเสรีภาพในการดำเนินงาน องค์การสื่อมวลชนย่อมมีการบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร ทำให้ไม่อาจแสดงบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีคุณภาพและถูกต้องเป็นจริงได้

5. คุณค่าทางวัฒนธรรม (cultural quality) บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้น ควรมีคุณค่าทางวัฒนธรรมดังต่อไปนี้

- 5.1 การมีคุณค่าทางความจริงและความเที่ยงแท้แน่นอน การสามารถสะท้อนและขยายประสบการณ์ให้แก่สังคม
- 5.2 การธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของสังคม
- 5.3 ไม่สร้างความสับสนให้แก่ผู้รับสารเพื่อประโยชน์ส่วนตนของผู้ทำ

การสื่อสาร

- 5.4 การสร้างวิถีทางความคิดให้แก่ผู้รับสาร
 5.5 การไม่บิดเบือนข่าวสารเมื่อสื่อจะต้องทำหน้าที่เสมือนช่องทางของวัฒนธรรม หรือช่องทางของข้อมูลข่าวสาร

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนอาจปรากฏออกมาในหลาย ๆ รูปแบบ อย่างไรก็ดี จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงบทบาทต่าง ๆ ที่ปรากฏออกมาด้วยว่าการที่สื่อมวลชนแสดงบทบาทในลักษณะต่าง ๆ นั้นเป็นไปโดยอิสรภาพหรือถูกควบคุมจำกัดขอบเขตของบทบาทให้ปรากฏในลักษณะต่าง ๆ เกณฑ์ในการประเมินบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนดังกล่าวนี้จะเป็นเครื่องมือในการศึกษาว่าบทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยุจุฬาฯ เป็นไปตามบรรทัดฐานของสื่อมวลชนหรือไม่ อย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิจัยนิเทศศาสตร์ร่วมกับแผนกวิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำการสำรวจผู้ฟังและผลการรับฟังของสถานีวิทยุจุฬาฯ เมื่อปีพ.ศ. 2520 ผลปรากฏว่า ผู้ฟังวิทยุจุฬาฯ มีอายุค่อนข้างมาก การศึกษาในระดับสูง มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง รายการเพลงคลาสสิกเป็นรายการเดียวที่มีผู้ฟังค่อนข้างมาก รายการอื่น ๆ จะมีผู้ฟังเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพียงร้อยละ 6 ของประชาชนที่จดจำชื่อของสถานีวิทยุจุฬาฯ ได้ และร้อยละ 1 ฟังวิทยุจุฬาฯ เป็นประจำ แต่ไม่มีผู้ใดชอบวิทยุจุฬาฯ เลย (ศูนย์วิจัยนิเทศศาสตร์ 2520 : 11-12)

ในปีพ.ศ. 2521 ศูนย์วิจัยนิเทศศาสตร์ ก็ได้มีการสำรวจผู้ฟังและผลการรับฟังสถานีวิทยุจุฬาฯ ครั้งที่ 2 ซึ่งครั้งนี้พบว่า ผู้ฟังส่วนใหญ่ฟังเฉพาะเวลากลางคืน มีผู้ฟังในช่วงทดลองปรับปรุงรายการเพิ่มขึ้น แต่ความแพร่หลายและความนิยมยังมีไม่มากเท่าที่ควร สาเหตุที่ทำให้อัตราการฟังวิทยุจุฬาฯ อยู่ในระดับต่ำเพราะขาดความหลากหลายของรายการที่ดี มีคุณภาพ และเช่นเดียวกับการสำรวจครั้งแรกที่พบว่ารายการเพลงคลาสสิกเป็นรายการที่มีผู้นิยมฟังมากที่สุด ผู้ฟังวิทยุจุฬาฯ มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมชั้นสูงมากกว่ากลุ่มสถานภาพอื่น (ศูนย์วิจัยนิเทศศาสตร์ 2521 : 52-53)

สมโภช รอดบุญ (2422 : ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงทางการศึกษาสำหรับโครงการศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ผลการวิจัยปรากฏว่า ประชากรต้องการรายการการศึกษาทั่วไปและสังคมวิทยาเบื้องต้น สำหรับรายการสารคดีและความรู้ทั่วไป ประชากรต้องการรายการสุขภาพและอนามัย รายการส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ รายการแนะนำกฎหมายสำหรับประชาชน ประชากรต้องการรายการที่มีความยาวประมาณ 30 นาที ในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ในช่วงเวลา 18.00-20.00 น. แนวทางในการจัดทำรายการต่าง ๆ นั้น ควรจะทราบพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน มีเพลงประกอบที่น่าฟัง มีรูปแบบและเทคนิคการเสนอแบบต่าง ๆ ผู้อ่านมีน้ำเสียงดี แต่ละรายการควรมีเพลงสั้น 5 ถึง 10 นาที และรายการควรจบเป็นตอน ๆ จากง่ายไปหายาก

อรมณี ดิษฐ์พันธ์ (2529 : ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุกระจายเสียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ผลการวิจัยปรากฏว่า เนื้อหาของรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุกระจายเสียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังไม่ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง เพราะรายการส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในขณะที่กลุ่มผู้ฟังส่วนใหญ่ต้องการรายการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้ฟังส่วนใหญ่ชอบรูปแบบและเทคนิคการนำเสนอที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแบบบรรยายจนเป็นตอน ๆ ในแต่ละครั้ง ผู้ฟังส่วนใหญ่ต้องการให้มีการย่อข้อความที่สำคัญ มีการแจ้งให้ทราบถึงเนื้อหาที่จะเสนอในครั้งต่อไป และมีเอกสารประกอบรายการ ผู้ฟังมีความเห็นว่าสามารถใช้ภาษาต่างประเทศและศัพท์ทางวิชาการในรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย